

Lochemseweg 46

Adviesnummer	370
Adres	Lochemseweg 46
Woonplaats	7244 RS BARCHEM
Monument type	Verdedigingswerk
Naam monument	-
Huidige functie	Uitzichtstoren Belvédère
Oorspronkelijke functie	uitzichtstoren Belvédère
Datum plaatsing monumentenlijst	18-1-1994

Historie en ligging:

Op één van de hoogste punten van de Lochemse berg werd in 1893 op initiatief van het Lochemse Verfraaiingsgezelschap deze uitkijktoren gebouwd.

De toren werd door aannemer H. Reerink gebouwd, naar een ontwerp van de bekende architect N. Molenaar uit Den Haag, die in Lochem en omgeving diverse opdrachten heeft uitgevoerd. Hij is onder meer verantwoordelijk voor de verbouwingsplannen van Kasteel de Cloese en de nieuwe torenspits voor de

Gudulakerk.

De toren herinnert aan een belangrijke periode in de sociaaleconomische ontwikkelingsgeschiedenis van Lochem en omgeving in de 19de eeuw. In deze periode ontstond een belangrijke inkomstenbron: het toerisme. De grote aantrekkingskracht van de bosrijke omgeving en de heuvels van de Lochemseberg uitte zich in de bouw van vele hotels, pensions, uitspanningen en de verbetering van de infrastructuur. Vele welgestelden vestigden zich permanent in Lochem, waar dan ook een fraaie villawijk ontstond.

De in 1893 gebouwde toren diende als uitgangspunt en doel voor wandelingen in de omgeving. Tevens was er een schenkerij gevestigd.

Door de snelle groei van het nog vrij jonge bos was men genoodzaakt de toren reeds in het begin van de 20ste eeuw te verhogen met een vrijwel blinde derde geleding (1913). De oorspronkelijke open koepel met ijzeren hekwerken werd herplaatst. In deze periode werden ook twee theehuisjes bij de toren gebouwd. Deze toestand bleef voortbestaan tot de Tweede Wereld-oorlog, toen de bovenste geleding (balustrade) in beton en baksteen werd vernieuwd en opnieuw verhoogd. Vlak na de oorlog werd door defensie een aantal betonnen steunberen rond de toren geplaatst.

Sinds jaren is het gebouw buiten gebruik.

De toren is gelegen op één van de hoogste punten van de Lochemseberg, midden in het bosrijke gebied ten oosten van de Lochemseweg.

Plattegrond en opbouw:

De toren bezit een ronde plattegrond, vier bakstenen geledingen en een balustrade. Het geheel is gemetseld in baksteen in kops verband. De hoge eerste geleding bezit een hoog bakstenen plint, afsluitend met een bakstenen waterlijst. Deze plint wordt geschoord door forse betonnen steunberen, die niet tot de oorspronkelijke opzet behoren. In de eerste geleding bevindt zich de ingang onder een segmentboog. Deze ingang is thans dichtgemetseld. Op de latei bevindt zich het opschrift "VG 1893". In de eerste en tweede geleding bevinden zich voorts enige kleine vensters met segmentbogen en bakstenen lekdorpels. De vensters zijn dichtgemetseld of hebben hun oude ramen verloren. Eén der vensters is recentelijk voorzien van een stalen deurtje. Tussen de eerste en tweede geleding bevindt zich een eenvoudige waterlijst. De tweede geleding sluit aan de bovenzijde af met een dubbele en een enkelvoudige bakstenen waterlijst. De lage derde geleding is blind uitgevoerd en bezit ter afsluiting diverse bakstenen sierlijsten en een sterk overstekende kroonlijst. Hierboven bevindt zich een vierde geleding,

bestaande uit een in beton uitgevoerde constructie met rondom kleine getoogde vensters met tussenstijlen. Hierboven bevindt zich een overstekende waterlijst en een eenvoudige bakstenen balustrade, eveneens met betonnen dammen.

MOTIVATIE VOOR PLAATSING OP DE GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST

Basisnormen:

Het pand voldoet aan de basisnormen.

Architectuurhistorische waarde en esthetische waardering

4. Het object heeft bijzondere en (reeds) zeldzame vormen, opvallende bouwonderdelen of details.
(als gebouwtype zeldzaam)

5. Het object vertegenwoordigt een (uitzonderlijk) gaaf voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwwijze.
(zeldzaam voorbeeld van een belvédère, een goed voorbeeld van een laat 19de eeuwse recreatievoorziening, zoals deze in het verleden in bosrijke gebieden meer werden gerealiseerd. Hoewel het gebouw sinds het einde van de 19de eeuw herhaalde malen is verhoogd, is de oorspronkelijke situatie nog goed herkenbaar gebleven)

6. De ontwerper van het bouwwerk heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van de bouwkunst.
(het oorspronkelijke ontwerp is van de hand van N. Molenaar uit Den Haag, die aan het einde van de 19de eeuwen het begin van de 20ste eeuw tot de belangrijkste architecten behoorde, die in hun ontwerpen de diverse neostijlen toepasten. Zo bouwde hij bijvoorbeeld in Den Haag enkele grote neogotische stadskerken. In Lochem en omgeving zijn ook diverse gebouwen door hem ontworpen, zoals enkele villa's aan de Nieuweweg (onder meer De Koppel), de torenspits van de Gudulakerk en kasteel de Cloese (verbouwing van het oude huis).

Situeringswaarde

7. Het object is bepalend voor het behoud of zichtbaar houden van een historisch gevormde situatie.

(het pand maakt deel uit van de laat 19de eeuwse bebouwing, die op en rond de Lochemse- en Paasberg ontstond ten dienste van het sterk groeiende toerisme in deze periode. Van deze bebouwing bleven diverse belangrijke voorbeelden bewaard (hotels, pensions). Dit beeld is in de omgeving van Lochem nog in redelijk gave staat bewaard gebleven. Diverse hotels en pensions hebben hun oorspronkelijke aanzien behouden)

9. Het object maakt onderdeel uit van een bijzondere landschappelijke situatie. (het object is gelegen in het fraaie, beboste stuwwallandschap, dat onder meer de Lochemse berg omvat)

Sociaal-economische en cultuurhistorische waardering

10. De bebouwing is van belang i.v.m. het zichtbaar houden van sociaaleconomische of cultuurhistorische ontwikkelingen of feiten. (het gebouw is van belang voor het zichtbaar houden van de sociaaleconomische en cultuurhistorische ontwikkeling van Lochem in de tweede helft van de 19de eeuw, toen in verband met het zich sterk ontwikkelende toerisme op verschillende plaatsen in de omgeving gebouwen met een recreatieve functie verrezen, met name op en rond het stuwwallandschap tussen Lochem en Barchem. Naast hotels, restaurants en pensions werden ook uitzichtspunten tot ontwikkeling gebracht, waaronder de belvédères op de Lochemseberg en de Paasberg (ter plekke van de huidige watertoren)).